

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOLOŠKI FAKULTET

NIKŠIĆ

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Primljeno	Org. jed.	Broj	Vrijednost
9.11. 2023.	03	1649/7	

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod nazivom *Frazeologizmi u govoru Rožaja* kandidatkinje Dženise Mujević (broj indeksa 1/21), Studijski program za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti, smjer: Nauka o jeziku, u sljedećem sastavu: prof. dr Rajka Glušica (mentorka), prof. dr Zorica Radulović i doc. dr Nataša Jovović. Komisija Vijeću podnosi Izvještaj o ocjeni master rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Master rad *Frazeologizmi u govoru Rožaja* kandidatkinje Dženise Mujević napisan je na osamdeset strana standardnog formata. Pored uvodnih napomena datih u *Apstraktu* (na crnogorskom i engleskom jeziku) i *Uvodu*, osnovnu strukturu rada čine poglavlja: *Teorijske osnove frazeologije*, *Klasifikacija frazeologizama u govoru Rožaja*, *strukturalna, semantička i stilistička analiza odabranih frazeoloških jedinica*, *Zaključak i Literatura*. Master rad sadrži i dodatak, odnosno prilog u vidu dosta obimnog frazeološkog rječnika.

KONCEPCIJA RADA

Master rad *Frazeologizmi u govoru Rožaja* struktuiran je u tri dijela, tj. poglavlja koja su podijeljena na potpoglavlja. U *Uvodu* rada objašnjen je predmet istraživanja, metode istraživanja i precizirani su zadaci istraživanja, kao i hipoteze i istraživačka pitanja na koja će kroz rad biti odgovoreno. Prva cjelina ovog rada posvećena je osnovnim teorijskim elementima frazeologije i

njene osnovne jedinice. U ovom dijelu rada se dalje sagledavaju aspekti proučavanja frazeoloških jedinica i različite mogućnosti klasifikacije frazeologizama.

U drugom dijelu rada je iz popisa i prikupljenog materijala odabranih autentičnih frazeoloških jedinica u govoru Rožaja izvršena njihova klasifikacija. Klasifikacija frazeologizama utemeljena je na sagledavanju sa različitih aspekata, sinhronijskog i dijahronijskog aspekta, njihovo porijeklo i promjene predočava osobine koje karakterišu istaknuti frazeologizam, kao i specifičnosti koje ih čine autentičnim.

Treći dio master rada posvećen je strukturalnoj, semantičkoj, stilističkoj i kulturološkoj analizi odabranih frazeoloških jedinica i predstavlja kandidatkinjino samostlno istraživanje jer su mnogi frazeologizmi karakteristični za govor Rožaja prvi put predstavljeni i objašnjeni sa aspekta porijekla, strukture i značenja.

U zaključku su sumirani rezultati istraživanja, izvedeni zaključci i predloženi potencijalni pravci za bavljenje ovom ili sličnom tematikom. Na kraju je predstavljen popis korišćene literature.

Kao prilog master radu, kandidatkinja je dala frazeološki rječnik na 140 strana u kojem su zabilježeni frazeologizmi koji su tipični za govor Rožaja. Osim što ih odlikuje izuzetna frekventnost u govoru Rožaja, odlikuje ih i autentičnost i ekspresivnost, ali i povezanost sa tradicijom i tradicionalnom simbolikom koja je u ovom kraju mnogo uticala na formiranje frazeologizama. Uz rječnik su date i opšte napomene o Rječniku, kao i spisak korišćenih skraćena.

METODE I PREDMET ISTRAŽIVANJA

Naučna metodologija korišćena u ovom radu izabrana je u skladu sa predmetom i definisanim ciljem istraživanja. Prvi i osnovni postupak u procesu izrade ovog rada bio je prikupljanje građe koje se sprovodio planski i sistematično. Frazeološke jedinice su sakupljene putem intervjua sa informatorima koji su autohtoni dijalekatski govornici. Teme za razgovor su različite, ali uglavnom bliske sagovornicima. To je omogućilo da materijal bude raznolik (narrativni diskurs, dijalog), kako bi se selektovao dovoljan broj potvrda upotrebe frazeologizama. Istraživanjem su obuhvaćena rožajska sela kako bi materijal bilježili od autohtonih govornih predstavnika, pri čemu smo birali starije osobe koje su od rođenja živjele u istom mjestu (migracije su česte radi boljih uslova za stočarstvo, kod ženskih pripadnika promjene životne sredine prouzrokovane su udajom, o čemu se posebno vodilo računa i jednako su birani i muški i ženski

govornici) i koje nijesu prošle obrazovni sistem (informatori sa nekoliko razreda osnovne škole), odnosno govornike čiji govor ne bilježi nanose iz standardnog jezika. Istraživanjem je obuhvaćeno preko 300 informatora u intenzivnom terenskom prikupljanju materijala u više navrata tokom 2021, 2022. i 2023. godine. Istraživanjem je obuhvaćen prostor svih rožajskih sela, onih centraknih, ali i onih koji se graniče sa arealima susjednih govora, da bi se imali u vidu eventualni njihovi uticaji.

S obzirom na to kako su postavljene hipoteze i predmet istraživanja, u skladu sa ciljevima i zadacima, kao glavna metoda u ovom istraživanju postavlja se analitičko-sintetička metoda. Kandidatkinja je koristila i komparativnu metodu, kao i metode analize sadržaja. Metodom analogije i konkretizacije bavila se konkretnim frazeološkim jedinicama iz prikupljene građe, a njihovu semantiku i funkcije i obrađivala je uz pomoć metode deskripcije. Na kraju u zaključcima i svođenjima rezultata koristiti metodu sinteze.

ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Predmet istraživanja u ovom radu su frazeologizmi u govoru Rožaja, njihove strukturalne, sintaksičke, semantičke i kulturološke osobenosti. U ovom master radu proučavani su frazeologizmi koje su zabilježeni kod govornika ove oblasti. Detaljno je analiziran dio prikupljene građe – porijeklo frazeologizama, njihov nastanak i promjene u pogledu semantike i sintakse i kulturološka markiranost. Cilj ovog rada je da se pruži obuhvatna analiza jezičkih jedinica registrovanih u razgovornom stilu govornika ove oblasti, od kojih veliki broj do sada nije objašnjavao, a ni zapisivan, mnogi nijesu u upotrebi u ostalom dijelu Crne Gore, već su karakteristični samo za pomenutu govornu oblast. U skladu sa navedenim ciljevima, zadaci istraživanja su:

1. izdvajanje razgovornih frazeologizama i klasifikacija prikupljene građe;
2. analiza frazeologizama sa strukturnog, sintaksičkog, semantičkog i kulturološkog aspekta;
3. izrada frazeološkog rječnika odabirom iz prikupljene građe.

Imajući u vidu prethodno postavljen predmet, ciljeve i zadatke istraživanja, kao glavnu hipotezu kandidatkinja je postavila da su frazeologizmi u razgovornom stilu Rožaja specifični, autentični, i originalni. Upravo su frazeološke jedinice svojstvene ovoj govornoj oblasti

predstavljene u ovom radu, njihova detaljna semantička, sintaksička i stilsko analiza. Ovim istraživanjem i analizom se dokazala specifičnost ovog jezičkog sloja.

Pored frazeologizama u užem smislu predstavljeni su i frazeologizmi u širem smislu. Frazeološke jedinice svojstvene ovom kraju nijesu do sada detaljnije istraživane, proučavane, a vrlo su autentične i specifične. Analizom frazeologizama otkrivamo i specifičnu mentalnu sliku svijeta i života govornika, njihovu kulturu i tradiciju. Veliki broj frazeologizama potiče iz usmene tradicije, pa se analizom otkriva dio usmene tradicije, kojom je ovaj prostor izuzetno bogat. Iz obimne prikupljene građe izdvaja se veliki broj frazeologizama svojstvenih samo za govor Rožaja i njima je posvećena posebna pažnja. Osvjetljavanjem porijekla i semantike ovih frazeologizama otkriva se sociokulturni kod naroda, u tome vidimo kulturološku markiranost frazeologizama.

ZAKLJUČCI I NAUČNI DOPRINOS

Proučavajući različite aspekte frazeoloških jedinica, sagledavajući cjelokupnu prikupljenu građu i analizu frazeoloških izraza kandidatkinja je izvela zaključke o frazeologiji govora Rožaja koje možemo predstaviti u nekoliko crta.

1. Frekventnost frazeologizama u razgovornom stilu govornika Rožaja je velika i zastupljen je veliki broj frazeologizama. Frekventnosti doprinosi i to što posjeduju slikovitost, ekspresivnost, izražajnost, lapidarnost i ekonomičnost u jeziku koju sa sobom nose;

2. Dominiraju razgovorni frazeologizmi uz upotrebu velikog broja dijalekatskih frazeologizama koji čuvaju specifične oblike ovog govornog područja. Žargonski su izuzetno rijetki, javljaju se kod mlađe populacije. Vrlo su rijetki primjeri frazeologizama iz književnog, naučnog, administrativnog stila;

3. Kada je u pitanju sociolingvistički aspekt razgovornih frazeologizama govora Rožaja zastupljeni su i frazeologizmi sa negativnim (češće) i frazeologizmi sa pozitivnim emotivno-ekspresivnim utiskom;

4. Svojom brojnošću i frekventnošću izdvajaju se somatski frazeologizmi. Pored njih prisutni su i frazeologizmi koji kao komponentu sadrže neki zoonim, fitonim, antroponim i tako

dalje. Ipak, najviši broj frazeologizama je vezan za kulturu, običaje, vjerovanja i sujevjerje, magiju, obrede, ritual, tradiciju i narodna predanja.

5. Frazeologizme govora Rožaja čine sva tri strukturalno različita tipa: fonetski, sintagmatski i rečenični (zavisni ili nezavisni) strukturni tipovi. Frazeologizme u obliku fonetske riječi evidentirane u ovoj govornoj oblasti čini veza predloga i imenice, odnosno veznika i imenica. Znatan broj primjera upotrebe frazeologizama u razgovornom stilu ove oblasti je sintagmatskog tipa a velika je frekventnost rečeničnog frazeološkog strukturnog tipa.

6. U govoru Rožaja registrovan je veliki broj frazeoloških izraza koji se samo na tom govornom području mogu čuti, a nijesu karakteristični za ostale govore na teritoriji Crne Gore.

Iz svega rečenog slijedi zaključak da je kandidatkinja Dženisa Mujević odgovorila postavljenom zadatku i dala naučni doprinos pri rasvjetljavanju jednog značajnog pitanja, donoseći relevantne rezultate, pa stoga Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati Izvještaj o master radu kandidatkinje Dženise Mujević i da odobri javnu odbranu master rada *Frazeologizmi u govoru Rožaja*.

U Nikšiću, 31. oktobar 2023. god.

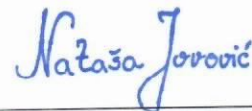
Komisija:

prof. dr Rajka Glušica, mentoka

prof. dr Zorica Radulović

Doc. dr Nataša Jovović